

МОРЕПЛАВАНЕТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

ВЕСТНИКЪТЪ
Е БЕЗПЛАТЕНЪ

НАРОДИТЪ ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ,
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.

ДЪРЖАВА САМО СЪ АРМИЯ
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ
ДЪРЖАВА СЪ АРМИЯ
И ФЛОТЪ - ГИ ИМА ДВА!

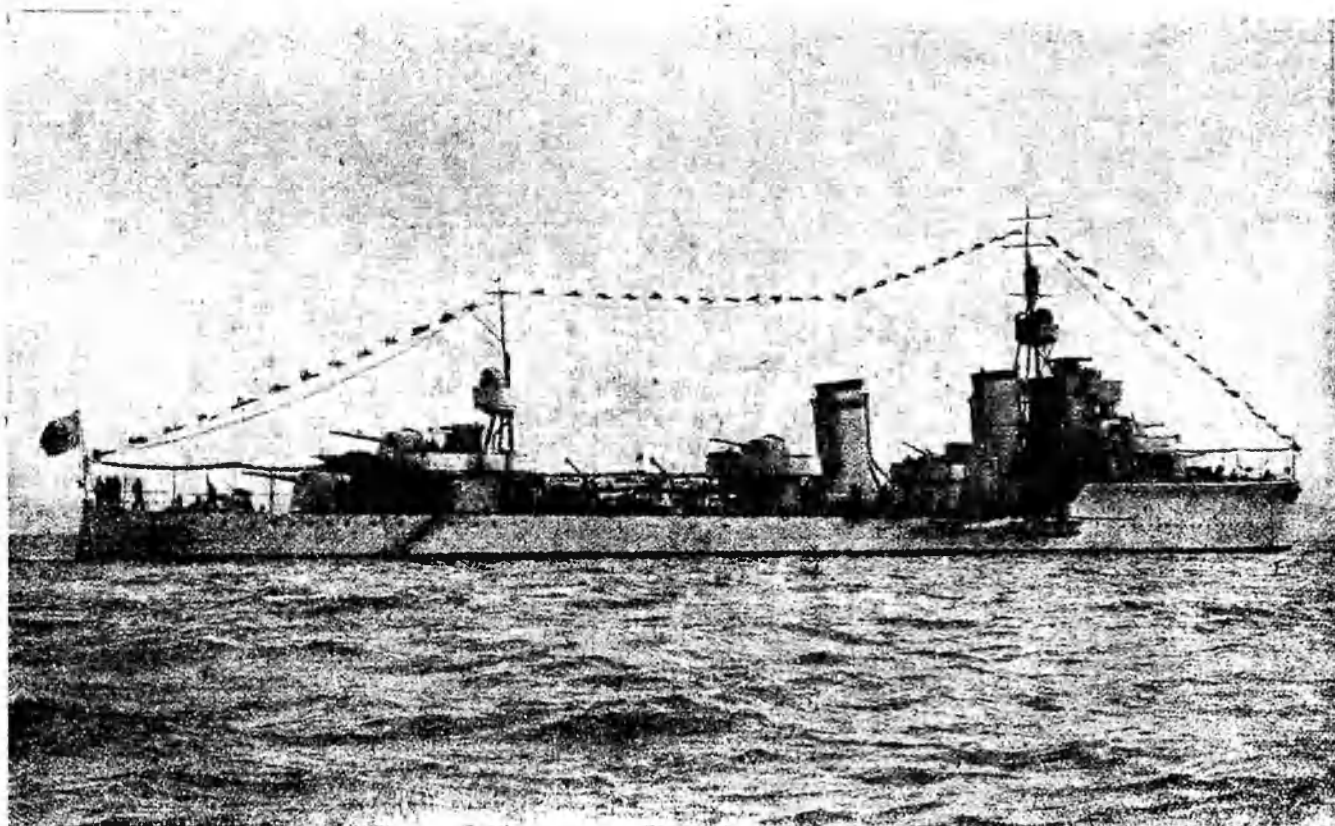
Дружескичникъ за морска прохвѣта и обхвѣта.
Джководи редакционенъ комитетъ.

Година V.

Варна, 15 май 1939 год.

Брой 113.

Не чакай да създавашъ флотъ, когато те нападнатъ, защото не се копае
кладенецъ, когато омагнѣнешъ.

РУМЪНСКИЯ ИЗТРЪБИТЕЛЪ „РЕДЖЕЛЕ ФЕРДИНАНДЪ“

Притежава следнитъ данни: водоизмѣстване 1850 тона; дължина 102 м.; ширина 9.6 м.; газене 3.5 м.; въоръжение 5—12 см. орж-
дия; 1—7.6 см. и 2—4 см. противовъздушни орждия; 2 картечници; две тройни 53.3 см. торпедни тръби; скоростъ 35 мили;
обслуга 212 човѣка.

КОЛОНА ЗА ЧЕТЦИТЪ

Билъ ли е българинътъ морякъ и може ли да бжде такъвъ

(Продължение отъ брой 112)

Презъ времето на Царь Иванъ Асень II търговията на обширната българска държава достигнала най-големия си разцвѣтъ. За това много помагали свободните открити пристанища на Черно, Бѣло и Адриатическо морета, до брѣговетъ на които опирали границитъ на България и на българското племе. Корабитъ на малки и голѣми тогава западни държави се спирали по всички български пристанища, и българскитъ произведения и стоки се изнасяли чрезъ тѣхъ. Българскитъ вина сж ценяли тогава по високо и отъ прочутитъ кипърски такива.

Тая оживена търговия при мирното, силно и благодатно Асеново царуване засилили и нѣкои крайморски градове и крепости, които впоследствие презъ цѣлъ единъ вѣкъ играли голѣма роля като знатни и мощни български пристанища. Следъ прочутата битка при Клокотница политическото и търговско-икономическо състояние не само на България, но и на цѣлия Балкански полуостровъ коренно се измѣнило.

Стремежътъ на българскитъ царе и презъ I-то и презъ II-то български царства е билъ винаги насоченъ къмъ моретата на полуострова, до които опирало българското племе съ своитъ заселища. Само въ допирането на държавнитъ граници въ морето българскитъ царе сж виждали сигурността на държавата и трайното сжществувание и мирно културно развитие на народа. Многократнитъ походи, войни и нападения къмъ Цариградъ, Солунъ и Драчъ сж имали за целъ преди всичко да се прекжснатъ пречкитъ, които тѣзи три главни пристанища на свободнитъ морски пѣтища сж правили срещу правилното и мирно политико-стопанско развитие на българското племе и неговата независимост и свобода.

И следъ изгубването на своята държава и свобода презъ XIV и попадането ни подъ вѣковното тежко политическо робство подъ турцитъ и духовно подъ фанариотитъ, българинътъ е подържалъ връзки съ морето и не е откъсвалъ общението си съ морскитъ простори.

(Следва).

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

На Хр. П. — София. Могатъ ли търговскитъ кораби да ставатъ военни

Макаръ търговскитъ кораби да не пригежаватъ напълно главнитъ качества на военнигъ кораби, каквито сж: скоростъ, защита, непотопяемостъ и др. презъ Свѣтовната война обаче нѣкои бѣха използвани и като военни кораби, за чисто военни цели. Такива на първо мѣсто бѣха германскитъ търговски кораби „Мьове“ и „Волфъ“ които извършиха легендарни подвизи изъ моретата.

Всѣки търговски корабъ може да бжде използванъ като превозенъ корабъ за войски и войсковитяжести, а следъ известни приспособления и като миненъ заградителъ или спомагателенъ кръсто свачъ. Дори и най-старитъ кораби могатъ да бждатъ използвани въ време на война като кораби—примки за унищожаване подводници или брандери (кораби за задръстване входоветъ на теснинитъ, входоветъ на пристанищата, устията на рѣкитъ и др.).

Особенно пригодни за военни цели сж малкитъ кораби, които могатъ да бждатъ използвани като миночистачи, стражни кораби и т. н.

Изобщо може да се подчертае, че главното условие да стане единъ корабъ воененъ е наличността на подготвена и опитна обслуга.

Презъ Свѣтовната война военизиранитъ английски рибарски кораби, непрестанно се намирали на предна линия въ открито море и, подъ предлогъ че риболовствуватъ въ Северно море, изпълнявали отлично задачата си на предни наблюдателни постове, като осведомявали английското морско командване за движението на германскитъ военни кораби и ескадри.

При съвременното развитие на минното оржие като активно сръдство за борба на море, при една бждеща морска война, всички държави ще бждатъ принудени да прибѣгватъ до помощта на частнитъ търговски кораби, както напимѣрь презъ 1914 г. когато Англия бѣ организирила една внушителна миночистачна флотилия отъ 300 кораба.

Като се има предъ видъ опита отъ войната всички държави насърдаватъ строежа на търговски и рибарски кораби, които съ малко приспособления и устройства могатъ да бждатъ широко използвани за спомагателни задачи при воденето бждещата морска война.

ПОЩА

Редакцията благодари за следнитъ получени дарения.

1. Отъ Спасъ П. Бърдаровъ с. Буковци, Годечко . . . 50 лв.
2. Дръ Едрс Маноловъ отъ гр. Дупница 50 лв.
3. Юрданъ Атанасовъ с. Изгрѣвъ Шумненско . . 40 лв.
4. Симеонъ Кировъ отъ с. Веселинъ Варненско . . . 30 лв.
5. Петъръ Мичевъ отъ с. Марашки трѣстеникъ . . 30 лв.
6. Тодоръ Ст. Гирджиковъ отъ с. Атанасово Бургаско 30 лв.
7. Иванъ Люцкановъ отъ Варна 30 лв.
8. Василь Кировъ—Варна . 30 лв.
9. Лазаръ Цуцуловъ—София 25 лв.
10. Марко Власакевъ—София 25 лв.
11. Петко Георгиевъ Русевъ отъ Русе 20 лв.
12. Иванъ Г. Иванчевъ отъ Варна 20 лв.
13. Славчо Ганчевъ—София . 20 лв.
14. Никола Алексиевъ отъ Русе 20 лв.
15. Петъръ Геровъ отъ Панагюрище 20 лв.
16. Елисей Георгиевъ отъ с. Доленъ Чифликъ 20 лв.
17. Иванъ Коларовъ отъ Пловдивъ 15 лв.
18. Венко Т. Ковачевъ отъ с. Козирогъ Габровско . . 15 лв.
19. Димитъръ Сивевъ отъ с. Трояново Бургаско . . . 15 лв.
20. Иванъ Недевъ отъ Правадия 15 лв.
21. Никола Н. Рачевъ отъ Варна 15 лв.
22. Слави Димовъ Колевъ отъ Плѣвечъ 15 лв.

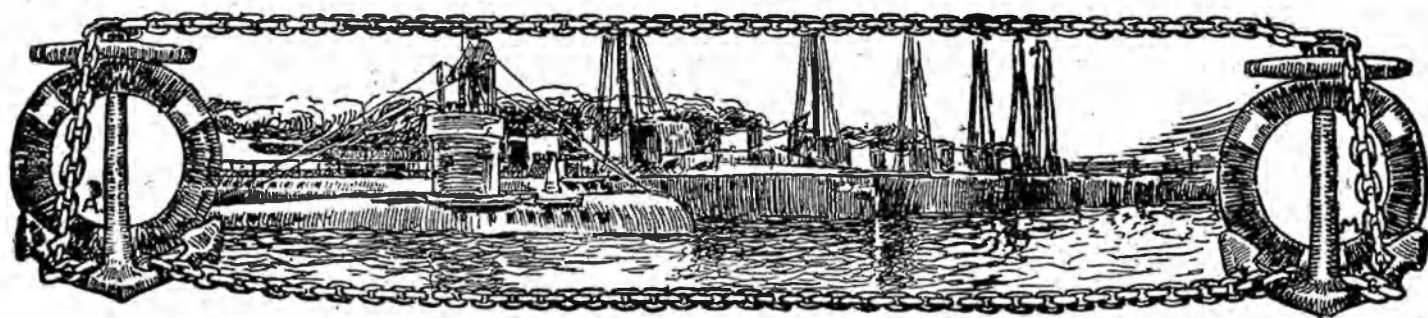
(Следва).

—По липса на мѣсто въ колоната „Пошта“ редакцията нѣма възможностъ да напечата своевременно имената на всички дарители.

Въ отговоръ на постѣпилитъ запитвания за цената на вестника и условията за получаването му, известяваме на изявилитъ желание да се абонирагъ, че вестникътъ се изпраща **даромъ**, по възможностъ на всички, които желаятъ да го получаватъ, **безъ вноса за абонаментъ**. Редакцията приема само дарения, които се отбелязватъ въ колоната „Пошта“.

— Въ отговоръ на запитванията съобщаваме, волнитъ пожертвувания за вестника да се изпращатъ по пощата съ пощенски записъ или въ гербови и пощенски марки.

Всички писма, снимки и помощи да се изпращатъ на адресъ
МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ—ВАРНА

ТЕЗОИМЕННИЯ ДЕНЬ НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЯ

Тезоименния день на **Негово Величество Борисъ III. Царьтъ** на българиѣ, е тѣсно свързанъ съ едно велико дѣло на българския националенъ духъ отъ древността.

Величавата фигура на Св. Царь Борисъ постави началото на нова епоха отъ развитието на българския народъ, на българската държава, освѣтявайки мрака на тъмнината и начертавайки пѣтя на националния възходъ.

Всѣка година на този день българскиятъ народъ и войската чествуватъ Тезоименния день на **Негово Величество Царь Борисъ III**

Рожба на своя народъ, роденъ на хубавата българска земя, изпиталъ епическитѣ борби на българския народъ, живѣлъ съ неговитѣ радости, неволи и надежди, Той винаги е ималъ присърдце интереситѣ на скжпата ни Родина.

Израстналъ на брѣга на Черно море, обикналъ морската ширъ въ нейното грандиозно

многоличие, познаващъ всички гѣнки на роднитѣ ни брѣгове, вживѣлъ се въ морската идея и нашитѣ идеали на море като малцина отъ нашата морска срѣда, той заслужено носи името първия български **Царь—морякъ**.

Въ дни на тежки и изпитания, въ дни на разбити идеали и мечти, когато отъ България бѣха откжснати крайбрѣжията на Бѣло море и Добруджа, и когато сждбата на българския народъ бѣ предъ прага на пропастъта, Той пое кърмилото на българския народъ. И съ мъдростъ изтрѣгна народа изъ зловешитѣ нокти на нещастно завършилата за насъ свѣтовна война, за да отправи неговото развитие по пѣтя на културната и стопанска мощъ, сочейки отъ висотата на царския тронъ новата насока за успѣхъ и икономическо добруване—морето.

И кой другъ като Него е разбиралъ голѣмото значение на идея-

та за морето?

Той е първия гражданинъ, първия морякъ, който и тукъ даде примѣръ за служба на Родината.

Тезоименния день на **Негово Величество Царя** иде да напомни на всѣки гражданинъ неговия дългъ къмъ Родината, защото неговата личностъ е знамето на българската държавна идея, на възжеленитѣ ѝ исторически идеали къмъ свободнитѣ морета.

Въ този день всѣки българинъ отъ всички краища на земята ни съ смирение и духовна чистота отправя молитва къмъ Всевишния да дарува **Царю** здраве и дългоденствие за лично шастие и за слава на българския народъ, за да продължи съ сжщата упоритостъ и мъдростъ великото дѣло на България, а съ създаването на новия български флотъ да вплете нано въ българската корона единъ отъ най-скжпитѣ ѝ отронени сапфири—свободното море.

МОРСКАТА ПОЛИТИКА НА РАЙХА И ГЕРМАНСКИТЕ КОЛОНИИ

Доста отдавна и твърде щателно се подготвяше Германия, за да може днес да постави на дневен ред въ свѣтовната политика голѣмия въпросъ за колониите. Следъ сполучливото разрешение на своите териториални въпроси въ Европа правителството на Райха сега държи на щрекъ великите сили съ открито и настойчиво предявения си домогвания за възвръщане на германските колониални владения.

Повдигането на този въпросъ бѣ подготвено технически, стратегически и политически.

Съ версайския договоръ на Германия бѣха оставени нищожни морски сили: 6 остарѣли броненосца, 6 кръстосвача и 24 торпедоносца, безъ нито единъ подводникъ. До самото идване на Хитлера на власт силата на германския флотъ си остана 36 вимпела. Но следъ неговото идване картината скоро се измени: 36 вимпела се превърнаха въ 168. Днесъ флотътъ на Германия се състои отъ 3 свръхдреднаута (постройката на двата сега се завършва), 8 линейни кръстосвача (трите отъ тяхъ сж на привършване), 3 отъ старите броненосци, 2 хвърчилоносача, 6 леки кръстосвача, 50 изтрѣбители, 28 противоминни кораба, 32 подводника (вѣроятно числото имъ е значително по голѣмо, тъй като Германия пази въ голѣма тайна строежа на този родъ оржжие), 10 бързоходни контръ торпедоносци и 2 миночистачи. Съ изключение на трите броненосца всичко това сж кораби отъ най-нова конструкция, но строежътъ продължава, и всичките триста корабостроителници, съ които разполага райхътъ, работятъ въ пълнъ размѣръ дено и ноще. Запаситъ отъ желязо, чуждестранни сурови материали и течено гориво, натрупването на които почна още преди четири години, сж достатъчни повидимому. Колкото се отнася до въоръжението — артилерия, брони, торпеда, мотори, хвърчила, — всичко това се приготвя не само въ мѣстните фабрики, но и въ тѣзи на скандинавските страни, а сжщо и на Дания, Холандия и Швейцария. Такава е техническата подготовка. Англо-германското морско споразумение, което премахна за Германия военните клаузи на версайския договоръ и което вече днесъ не съществува, създаде за тази подготовка напълно спокойна и увѣрена обстановка.

Стратегическата подготовка на борбата за колониите предвижда на първо мѣсто позиции въ водитѣ, които миятъ атлантическия брѣго-

ве на Африка. Тѣзи позиции сж следните: испанската колония Инфи (южната частъ на френско Мароко), където Германия сполучи да добие концесия за постройка на авиационна база, което показва че тукъ именно ще лежи центърътъ на германската транзитна африканска въздушна линия; едновременно съ тази концесия райхътъ получи и друга, не по-малко важна — концесията на Канарските острови (въ Лосъ Палмасъ), разположена пакъ срещу френско Мароко, което свидетелствува за вѣроятността да се подготвя тукъ база за германските подводни сили. Такива сжщо бази, по споразумение съ Лисабонъ, се подготвятъ и на Азорските острови, на островитѣ на Зеления носъ и въ Басагосовитѣ острови, разположени до самия Сенегалъ. Това свидетелствува за подготвяна стратегическа заплаха къмъ Франция срещу нейните атлантически съобщителни линии, съединяващи западната и екваториална френска Африка съ метрополията. Тѣсното сближение на Германия съ Португалия ни дава основание да предполагаеме, че ако Германия намѣри за нужно още повече за да задълбочи своята заплаха къмъ държавитѣ, владѣещи колонии въ Африка, то това задълбочаване е напълно възможно, тъй като Португалия притежава тукъ още и други острови, разположени между Гвинея и екваториална Африка. Освенъ това, пакъ тукъ лежи испанска Гвинея, която се е вклинила въ бившата германска колония Камерунъ; тукъ лежи португалската колония Кабинда, която владѣе надъ устието на Конго. Знаемъ сжщо, че въ ржцетъ на Германия премина обширната португалска колония Ангола (съседна на Кабинда), която Германия нае за 99 години: Достатъчно е да се догледне на картата, за да се оцени стратегическото значение на този „наетъ имотъ“, тъй като съ Ангола въ ржцетъ на Германия преминава и пристанището Бенгуела, съединено чрезъ желязница съ английската колония Северна Родезия, граничаща отъ противоположната

страна съ португалската колония Мозамбикъ, която се допира до бившата германска колония Танганайка, а това има не малко значение и въ полигическо отношение.

Последствията отъ това нахлуване на елементи отъ морската политика на райха могатъ да бждатъ твърде значителни. То създава преди всичко опасностъ за самата Англия, и при това опасностъ отъ два фланга — отъ сушата и отъ морето. Отъ сушата — доколкото португалските и испанските колонии, разположени тукъ могатъ да послужатъ като изходен пунктъ за натискъ върху британските владения въ Африка; отъ морето — предъ видъ на възможното организиране на морски и въздушни бази по пътя за Индия и Австралия, а следователно и за политически натискъ върху Англия и отъ къмъ тази, чувствителна за нея страна. Сжщо такава двойна опасностъ може да се изпрѣчи и предъ Франция. Въ това именно се заключава стратегическата подготовка на позициите въ борбата на райха за колонии.

Да разгледаме и политическата подготовка. Тази подготовка се намира изцѣло въ ржцетъ на Гьобелса и се заключава главно въ пропагандата. Тя е поставена на широка нога, както въ самата Германия и бившите ѝ колонии, така и въ Англия. Тукъ си използватъ всички срдства и всички възможности, и на пръвъ планъ онова опустошение, което свѣтовната криза извърши въ колониите. Както е известно пострадаха особено тъкмо бившите германски колонии. Въ Того и Камерунъ, напимѣръ поради глада станаха дори възстания. Въ колониите се организира нѣмското население, отъ Германия се изпращатъ подготвени колонисти, за които сж създадени нарочни училища и цѣлъ редъ организации. На всѣко германско семейство, преселващо се въ колониите, се дава безлихвенъ заемъ отъ 10,000 до 25,000 марки, за обзавеждане на стопанството. Безъ шумъ, незабелязано и планомерно Германия се укрепва въ бившите си колонии и тъй успѣшно, че сега нѣмците вече съставятъ третината отъ цѣлото бѣло население, а въ Камерунъ, напимѣръ, който е подъ мандата на Англия, нѣмците сж повече отъ англичаните. Днесъ въ тази колония има 10 английски плантации съ 72,500 декара земя срещу 13 германски плантации съ 125,000 декара земя. Пропагандата, разбира се, използва и всички политически събития, за да извлѣче отъ тяхъ макси-

мумъ полза за германската колониална кауза.

Да преминемъ бѣгло и историческото развитие на германския колониаленъ въпросъ, който ни интересува до толкова, до колкото той поставя на изпитание „ненарушимостта“ на мирнитѣ диктати, тъй пагубно отразили се върху България особено.

Колониалниятъ въпросъ се повдигна енергично отъ страна на Германия следъ благоприятното за нея разрешаване на въпроса за присъединяването на Чехия. Чрезъ устата на Чембърлейнъ Англия първа се ангажира съ този въпросъ, и се ангажира въпрѣки това, че преди двайсетъ години въ версailската конференция пакъ тя първа повдигна въпроса за лишаването на Германия отъ колонии, като мотивира своето искане съ съображения отъ мораленъ характеръ: „доказаното“ безчовѣчно отношение на германцитѣ къмъ туземцитѣ. И още нѣщо друго нека да си припомнимъ. Въ 1914 год. Англия влѣзе въ войната съ цель да тури край на нарастването на германската хегемония по моретата и на колониалното ѝ могъщество, като тѣсно свързано съ морското могъщество; и тя достигна това въ 1918 г.. Но ето само двадесетъ години покъсно, когато връщането на сжщитѣ тѣзи колонии и стратегически острови стана най острата проблема на политиката на райха, Англия първа отива насреща му, като анулира своята политика отъ неотдавнашното минало.

Какго е известно, колониалниятъ проблемъ на Германия заема своето начало още отъ времето на Бисмаркъ, когато империята на Хохенцолернитѣ, обхваната отъ великодържавнитѣ идеи и отъ стремежитѣ къмъ свѣтвна хегемония, издигна лозунга „Бждащето на Германия е на морето“. Въ резултатъ германскиятъ флотъ стана втори флотъ въ свѣта, и въ ржцетъ на Германия премина цѣлъ редъ отъ колонии и стратегически острови въ разни ширини и дължини. Камерунъ, Того, обширнитѣ територии на юго-западна Африка, Танганайка, Бисмарковиятъ архипелагъ, земята на императоръ Вилхелмъ, Соломоновитѣ острови, Налау, частъ отъ Нова Гвинея, Киао-Чао, архипелазитѣ Каролински, Маршалски и Мариански образуваха германската колониална империя, надминаваща съ своитѣ три милиона кв. километра шестъ пжти метрополията, съ туземно население 14 милиона души, богата съ памукъ, медъ, олово, желѣзни руди, каучукъ, диаманти, кафени и кокосови плантации и съ други сурови материали.

Обаче империята на Хохенцолернитѣ не се ограничи съ това, а въ грижата за износа на своитѣ капитали, за продаване на своитѣ стоки и за добиване на нови сурови материали започна да разпространява своето влияние върху Балканитѣ, върху Турция, върху Персия и най-после върху редъ колониални и полуколониални страни край Срѣдиземно море и Индийския океанъ, като Мароко, Египетъ, Либерия, Сиамъ. Ние помнимъ до какво доведе всичко това. Германия претърпѣ ужасенъ разгромъ, а въ този разгромъ изгуби всичкитѣ си придобивки. Принадлежащитѣ ѝ колонии бѣха разпредѣлени между държавитѣ победителки, при което лъвския пай получи Англия. Тя получи западно Того, частъ отъ Камерунъ, по-голѣмата частъ отъ Танганайка, островитѣ Самоа, които присъедини къмъ Нова Зеландия, Нова Гвинея, която присъедини къмъ Австралия, и германскитѣ владения въ Югозападна Африка. Франция получи другата частъ отъ Камерунъ и източно Того. Япония взе Киао-Чао, Каролинския, Маршалския и Марианския архипелази. Нѣщичко получи и Белгия, а само Италия нищо не получи. Германия както виждаме, изгуби всичко. Такава, впрочемъ, е горчивата участъ на победенитѣ... Обаче третиятъ райхъ не иска да се помори съ това, и въпрѣки опита отъ миналото, и дори въпрѣки изложението въ „Моята борба“, отново заставя върху пжтя на Хохенцолернитѣ, които самия Хиглеръ разкритикува.

Защо, пита се, Германия тръгва по този рискованъ пжтъ? Затова именно, защото на Хитлера бѣ доказано отъ д-ръ Шахтъ, „че спасението на Германия се заключава въ автархията, а безъ колонии автархията е немислима“; представителитѣ на машинностроителната, текстилната и химическата промишленостъ му заявиха, че „империята само тогава ще излѣзе отъ затегналата се криза, когато ще си създаде пазари, кждето германскитѣ интереси ще бждатъ нарочно запазени, а такива пазери могатъ да бждатъ собствениѣ колонии“; представителитѣ на търговскитѣ и парадходнитѣ дружества му изтъкнаха, че „колосалнитѣ дефицити на парадходнитѣ предприятия могатъ да бждатъ ликвидирани само при налич-

ността на колонии, тъй като всѣки милионъ кв. километра отъ колониални владения съ срѣдно количество ще даде работа на около двеста хиляди германци по море и у дома си, съ което ще се подобри платежния балансъ най малко съ 200 милиона марки“; най-после военнитѣ и морскитѣ авторитети доказаха необходимостта отъ колонии съ съображението, че „отсжтствието на колонии е най уязвимото мѣсто въ боевата мощъ на империята, тъй като отечественната промишленостъ не може напълно да си осигури сурови материали, и че въ морската политика колониитѣ иматъ това значение, че засилватъ по-слабия въ борбата му съ по-силния“.

Морскитѣ авторитети на Германия—адмиралитѣ Редеръ, фонъ Трота и други—въ редица статии обясниха, че щомъ империята тръгва по пжтя на възраждането на морското могъщество и желае това могъщество да бжде действително, морската политика не може да се ограничава само съ осигуряване на търговскитѣ пжтища и пазари, кждето стопанскитѣ интереси на държавата биха били нарочно запазени, а трѣбва да съчетае стопанскитѣ съображения съ военно-политическитѣ съображения, та задачата на осигуряването на пазаритѣ и на пжтищата да се придружава отъ стратегически изгоди, които засилватъ гарантиращата сила. Адмиралитѣ обясниха, че опитътъ отъ голѣмата война показа, че колониитѣ сполучливо разположени по свѣтовнитѣ пжтища, играятъ тази усиливаща роля, както чисто военната, така и политическата, и че ако флотътъ служи като жива връзка съ колониитѣ, то и колониитѣ, сполучливо избрани, му придаватъ жизнена сила. Затова при избора на последнитѣ е твърде желателно да се придържаеме къмъ английскитѣ принципъ на съгласуваността, т. е. като създаваме първокласна морска въоръжена сила, да я обезпечимъ съ стратегически бази, съ опорни пунктове, съ вжглищни и телеграфни станции, съ нефтени резервоари, съ докове и работилници навредъ, кждето това отговаря на политическитѣ задачи на държавата.

Само при такива условия създаваната сила може да бжде дейна и ще може да гарантира осжществяването на тѣзи задачи.

Хитлеръ отсжпи, като се откажа по такъвъ начинъ отъ своята теория за отричане на колониитѣ, и като се съгласи да тръгне по пжтя на Хохенцолернитѣ.

Мичманъ отъ флота.

ЦЕНТРО-МОСКА ИСТОРИЯ

Действия на германските подводници въ Черноморския операционен театър до излизането на Русия от Свѣтовната война

(Продължение отъ брой 112)

Въ началото на 1917 год. засилена минна война на руситѣ и многото изгубени подводници принудиха германското командване да отслаби действията въ Черно море. Тукъ останаха твърде малко подводници, а излизането имъ въ морето се ограничи до минимумъ за да престане почти напълно следъ революцията.

Въ този периодъ имаме едно действие на УБ 14, който остава на кавказкото крайбрѣжие грузински агенти и бойни приласи, като потопява единъ вѣтроходъ и на 14.VI.1917 год. се връща въ Босфора.

УБ 42 на 4. октомври с. г. излиза въ Черно море и действа между Потти и Анакрия, следъ това къмъ Туапсе. Презъ време на крейсеруването си потопилъ единъ параходъ и два вѣтрохода и на 10. ноември се връща въ Цариградъ.

Отъ 10. до 15. ноември с. год. УБ 42 действа по анадолското крайбрѣжие, потапяйки нѣколко вѣтрохода.

Следъ погрома единствениятъ подводници останали на този театъръ УБ 42, и УБ 14 напуштатъ Цариградъ на пътъ за Пола, гдето ги сварва примирието. Тамъ се прибира и голѣмиятъ подводникъ У 38.

Общо въ около 74 излизания, германските подводници потопиха 1 изтрѣбителъ, 32 голѣми транспорта, 2 кораба и голѣмъ брой малки и голѣми гемии.

Действия на българския подводникъ № 18.

На 25. май 1916 год. малкия германски подводникъ УБ 8 бѣ предаденъ отъ германцитѣ на нашия флотъ подъ името „№ 18“. Комплектуванъ съ чисто българска обслуга, подъ командата на лейтенантъ Никола Тодоровъ, подводника започва своитѣ кръстосвания въ Черно море, съвмѣстно съ германските подводници.

Въ повечето случаи нашия подводникъ дебне около Калиакра и на северъ до Тузла, за да атакува противниковитѣ кораби идващи къмъ нашитѣ брѣгове.

Не рѣдко нашия подводникъ е получавалъ задача да кръстосва и около Кюстенджа и при случай да атакува влизащитѣ и излизащитѣ отъ пристанището кораби.

На 6. септември 1916 г. при едно такова кръстосване, подводника се натъкналъ на група руски изтрѣбители около Тузла и атакувалъ неуспѣшно единъ отъ тѣхъ при една дълбочина отъ 14 метра.

Торпедоносцитѣ веднага открили огънь по подводника и последния едва не станалъ жертва на неразумната атака на командира си.

Този случай може да се оправдае само съ силния нападателенъ духъ на нашитѣ млади подводници, защото не може да се предполага, че командира на подводника не е знаелъ, че при такава обстановка и недостатъчна дълбочина атаката на изтрѣбителитѣ е неразумна и опасна.

До края на войната нашия подводникъ прави около 20 кръстосвания безъ да има щастието да атакува неприятелски корабъ.

Следъ сключване на примирието, той бива предаденъ на французитѣ, които го откарва въ Цариградъ, а отъ тамъ въ Франция, гдето бѣ разоръженъ.

Действията на подводниците въ Черноморския операционенъ театъръ презъ последната война представляватъ голѣмъ практически интересъ и отъ тѣхнитѣ действия може да се извадятъ следнитѣ поуки:

1. Черно море като операционенъ театъръ дава отлични условия за действия на подводници по всички посоки, изключая ромънското крайбрѣжие, участъка Кюстенджа—Георгиевското гърло. Най-малката дълбочина 20 метра, на която подводника може да произведе атака, въ този участъкъ се простира много далеко отъ брѣга, когато корабитѣ, обекти за атака, при движението си въ този районъ следватъ 10 м. дълбочина, която минава много близко до брѣга.

При вѣтъръ въ този районъ се развива много неправилно вълнение, което затруднява извънредно много управлението на хоризонталнитѣ кърмила. Само съ това се обяснява много слабата дейностъ на германските подводници презъ войната въ този районъ. Единствената възможностъ за използване на подводниците, тукъ е въ постановката на минни заграждения около дунавскитѣ устия и заемане позиции за блокиране подходитѣ къмъ Кюстенд-

жа. Следъ заемаването на Кюстенджа германцитѣ не премѣстиха базата си тамъ, само поради опасността подводниците имъ да не пострадатъ отъ водни или авиационни бомби, предъ видъ малкитѣ дълбочини въ района.

Крайбрѣжията въ останалитѣ участъци, поради голѣмитѣ дълбочини и липсата на плиткавини и пр. опасности, позволяватъ действия на подводниците плътнo до брѣга, което обстоятелство е особено важно за турското и нашето крайбрѣжие.

2. Малкитѣ подводници отъ типа на УБ 7, 8, 14 (надводно водоизмѣстване 127 тона), УБ 42, 45, и 46 (надводно водоизмѣстване 275 тона), УЦ 13 и 15 (надводно водоизмѣстване 168 тона), независимо отъ многото имъ и продължителни походи, поради недостатъчнитѣ имъ настъпателни и мореходни качества, постигнаха незначителни резултати въ действията си.

Презъ зимнитѣ месеци периода отъ декември до февруари, действията на тия подводници по причина на голѣмитѣ вълнения бѣха съвсемъ ограничени и безрезультатни. Единъ подводникъ бѣ изхвърленъ на брѣга, а другитѣ, обикновено, прекъсвали действията си.

Тоя типъ подводници не отбелязватъ никакви успѣхи срещу военнитѣ кораби, което германцитѣ обясняватъ съ доброто охранение на рускитѣ голѣми кораби, отличното маневриране на изтрѣбителитѣ, и малката подводна скоростъ на тоя типъ подводници. Тукъ биха имали успѣхъ по-голѣмитѣ и преди всичко по-бързоходни подводници.

3. За всѣкакъвъ видъ действия въ Черно море се оказаха голѣмитѣ подводници — 1,600—650 тона) отъ типа на У 35 и 38. Тия подводници действаха отлично както срещу противниковитѣ надводни кораби така и по брѣгови цели, понеже имали отгоре си 1—10 см. оръжие съ значителна далекобойностъ.

4. Една отъ основнитѣ причини за голѣмото число загубени подводници на този театъръ е лошото разузнаване и ориентироване на подводниците върху обстановката, а най-вече успѣшно проведената отъ руситѣ минна война.

Ст. В.

МОРСКА ЛИТЕРАТУРА

МОРЯШКА ПЪСЕНЬ

*Бури, вий сте ни бащитъ,
Майка—хладното море;
Нъвга въ нейната прегръдка
Смълото сърдце ще спре...*

*Ний звездитъ сме прочели,
Тайни носиме безчетъ
И забравяме, кои сме,
Че познати сме навредъ.*

*Сила въ силата калили,
Младостъ тамъ остана ты!
Свѣтлове сме приближили,
Слънце въчно где блести.*

*А разбунена стихия
Щомъ злокобно ни запъй,
Знаемъ нашта орисия
Такъ страхотно ни люльй...*

*Но подкани ли ни ядно
Да догонимъ бръгове,
Ний безъ вино сме пияни,
Че живота ни зове!*

Ст. Стояновъ

ЕДИНЪ ИНТЕРЕСЕНЪ ДВУБОЙ

(Страница отъ морската война)

Презъ месецъ августъ 1917 г. английския корабъ „Dunraven“ (единъ нагледъ тежко натоваренъ търговски корабъ, а въ сжщностъ корабъ-примка) за подводници, въоръженъ съ нѣколко скрити орджия отъ срѣденъ калибъръ, съ 2 торпедни тръби за подводенъ изстрелъ и подъ заповѣдитъ на единъ действащъ морски офицеръ) бива забелязанъ отъ германския подводникъ „У. Ц. 71“ въ Атлантическия океанъ, недалечъ отъ Бискайя. Германскиятъ подводникъ открива артилерийски огънь по английския параходъ. Последния — комуто предстои да изиграе една хитра игра — отговаря съ своята кърмова артилерия. Той („Dunraven“), обаче, изпраща снарядитъ си нарочно на по-къси разстояния, за да примамва по тоя начинъ подводника, неговъ обектъ, да се доближи. „У. Ц. 71“ не се поддава на тази хитростъ и продължава отдалече обстрелването си. Засегнатъ отъ единъ снарядъ, кораба „Dunraven“ дава видъ, че е претърпѣлъ авария въ котлитъ си, като изпуска въ мигъ грамаденъ обемъ пара отъ една специално за тая целъ върху пода устроена тръба. Кораба примка „Dunraven“ спира; по неговата палуба наставка суматоха, паника: обслужката се разтичва, вдига се шумъ, приготвятъ се за спущане лодки, спущатъ се лодки, хора скачатъ и заематъ мѣста въ лодкитъ и пр. (Разбира се, че всичко това е притворно и предварително скроено). Всичко се извършва съ такава бър-

зина, съ такъвъ похватъ, които да внушатъ на врага, че кораба и обслужката, която носи, сж наистина предъ неминуема гибелъ. Частъ отъ обслужката на „Dunraven“ остава скрита на кораба за да очаква приближаването на подводника. „У. Ц. 71“, обаче не удовлетворилъ очакването на „Dunraven“: той не се приближилъ никакъ и продължилъ отдалече да обстрелва; той (подводника) изпраща нѣколко последователни снаряди върху кораба-примка, два отъ които попадатъ въ областъта на машинитъ, а трети въ областъта на кърмата, кждето е причинилъ пожаръ и предизвикалъ взриваването на една нахождаща се тамъ водна бомба. Съ това „Dunraven“ понася една действителна авария и то отъ сериозно естество, защото пожара постепенно вземалъ все по-голѣми размѣри, а заедно съ това опасността застрашавала и складиранитъ и прикрити на кораба мунции. „Но можеше ли да мисли за гасене на пожаръ командирътъ на „Dunraven“? Какъ би пристъпилъ къмъ тази мѣрка той, който преди малко даде на своя врагъ да разбере, че стоварва цѣлата си обслужка, че изоставя кораба си и бѣга? Не дири ли наблюдателното око на германския командиръ, тъкмо въ тоя моментъ, нѣкакви признаци на животъ, присѣствие на хора върху „Dunraven“? Не! Гасене той не ще предприема; той има друга задача, друга целъ, която ще преследва умѣло до край!“

„У. Ц. 71“ постепенно се приближава. Скрытата обслужка на „Dunraven“ е на своя постъ: тя зорко бди. „У. Ц. 71“ все повече скжсява разстоянието! Ето той е вече на 400 м. дистанция. Едно „огънь бий!“ и всичко съ него е свършено. Но, уви! Щастие: тъкмо въ секундата, когато снаряда е трѣбвало да бжде изпратенъ, гжстъ облакъ димъ отъ горящия параходъ (духанъ отъ вѣтъра по направление къмъ „У. Ц. 71“) прикрива подводника и изстрела за мигъ е отложенъ, а заедно съ това и подводника — спасенъ. Когато, обаче, следъ минута морското страшилище (подводника) става отново видимъ и достъпенъ прицѣлъ за кърмовата артилерия на английския параходъ, на тоя последния става ново нещастие: една страшна експлозия — предизвикана отъ взриваването на нѣкои експлозиви — вдига високо въ въздуха едно орджие и нѣколко човѣшки тѣла. Съзирайки признаци на опасностъ, подводникътъ веднага изчезва подъ водата. Смѣтайки, че момента сега позволява това, командира на английския параходъ заповѣдва да се почне гасенето на опасния пожаръ и да се даде помощъ на раненитъ вследствие на експлозията. Наставка повторна суматоха на кораба: спущатъ се отново лодки съ хора и пр. Частъ отъ обслужката начело съ своя командиръ стоятъ непоколебими, скрити задъ две готови за стрелба орджия. „У. Ц. 71“ се насочва за торпедна атака: той

изстрелва едно торпедо (въ подводно състояние), което достига върно целта. Отъ силното раздрусване при експлозията на торпедото всички складиранни снаряди се пръскат, изпонаъркалват се по топлия подъ. Подводника, забелязалъ това презъ своя морегледъ, обхожда горящата примка и—въ положение точно задъ гърба ѝ—изплува надъ водата. Отъ тукъ той взема отново подъ артилерийския си огънь бавно потъващия „мистериозенъ корабъ“. Достойни за възторгъ сж издържливостта и себепожертвуването на обслугата на „Dunraven“. Всѣки другъ корабъ, претърпѣлъ такива повреди, би се отказалъ, може би, отдавна отъ боя. Но примката има още една — последна възможностъ за успѣхъ, и нейния командиръ не ще излѣзе отъ боя, до като не използва и тази възможностъ. Последната се криеше въ дветѣ, готови за изстрелъ, подводни торпедни тржби, съ които „Dunraven“ бѣ въоръженъ. „У. Ц. 71“ е отново подъ водата. Той обхожда своя упоритъ неприятелъ отъ близко вече разстояние, стремейки се чрезъ морегледа да му опредѣли точното мѣстонахождение, за да му нанесе своя последенъ ударъ, милостивия ударъ—„den Gnadenstots!“ Но тъкмо това е стремежа и на английския тайнственъ корабъ; малкото скрита обслуга бди съ трепетъ отъ своя постъ; момента е благоприятенъ да се използва последния шансъ за успѣхъ: дветѣ торпеди на подводните тржби сж изпратени да дирятъ „подводната чума“. Но, уви! чудо! щастие не измѣня на подводника: командира на „У. Ц. 71“ успѣва да забележи едното изстреляно торпедо и се потапя бързо на голѣма дълбочина: дветѣ торпедата на примката отиватъ напразно; тѣ изгубватъ целта, а заедно съ това и „Dunraven“ изгубва боя. Едва сега командира на последния корабъ, невиджайки повече никакви изгледи за успѣхъ, се решава да се откаже отъ боя. Той надава викъ за помощъ къмъ отдалечилата се доста лодка, носеща съ себе си специалния „отрядъ за бѣгство“ (Panikab-

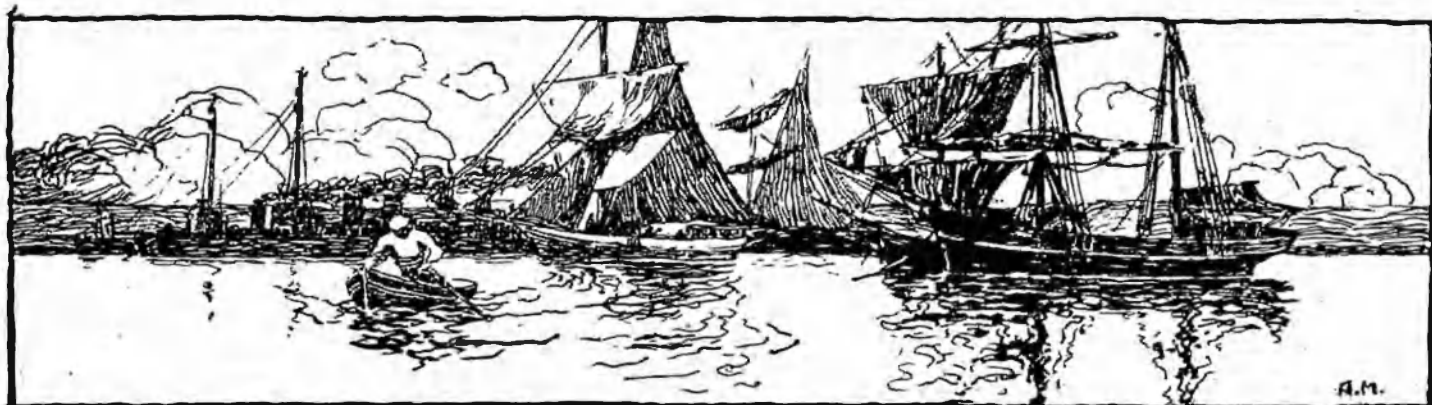
teilung); лодката дочува виковетѣ за помощъ. Тя се връща и взема командира заедно съ остатъка отъ обслугата. Презъ това време подводника изчезва, а „Dunraven“ потъва.

Така се завършва тоя интересенъ двубой, споредъ едно англо-американско описание. Малко поиначе ни го разправя, обаче, командира на германския подводникъ „У. Ц. 71“—лейтенантъ Saltzwedel въ своя воененъ дневникъ. Saltzwedel далечъ не описва двубоя тъй драматично както неговия английски неприятелъ г. Gordon Campbell, командиръ на кораба—примка „Dunraven“.

Saltzwedel забелязва „Dunraven“ къмъ 12 часа по обѣдъ на 8 августъ 1917 год. Той е помислилъ, че това е нѣкой отъ 5,000 тонните кораби на английската компания „Blue Funnel-Line“. Командира не желае да се приближава за торпедна атака, затова—въ 1 часа и 40 м. сл. об.—той изплувалъ на едно разстояние около 3,000 м. отъ своя обектъ. Saltzwedel открива веднага огънь срещу „Dunraven“ съ своето 8.8 см. орджие и успѣва да го улучи съ нѣколко последователни снарядни изстрели. Два отъ последните попадатъ въ областта на машинитѣ, а единъ върху кърмата. Върху цѣлия корабъ (Dunraven) се вдигналъ голѣмъ облакъ димъ, сжщинския характеръ на който не е могълъ да бжде узнатъ отъ Saltzwedel и той го взема за истински, когато въ сжщность тоя облакъ димъ билъ изкуственъ, измамливъ; действителенъ е билъ само димѣтъ вдигналъ се надъ кърмата, кждето падналиа снарядъ билъ предизвикалъ пожаръ. Къмъ 2 часа и 50 м. върху „Dunraven“ е последвала експлозия, подробности около която Saltzwedel не е могълъ да забележи, понеже разстоянието—около 2,000 м.—не е позволявало това. Къмъ 2 ч. и 52 мин. английския параходъ открива огънь срещу „У. Ц. 71“ съ своитѣ 12 см. орджия, но безуспѣшно. Подводника бърже се потапя; той изстрелва своето последно торпедо, което налетява върху жизненитѣ части (областта на машинитѣ) на „Dunraven“. Saltzwedel

забелязва презъ морегледа на подводника си какъ 1 салъ, 5 лодки и около 57 човѣка напускатъ горящия англ. параходъ, който флагътъ взематъ и отнасятъ съ себе си. „У. Ц. 71“ изплава отново; той застава точно задъ гърба на „Dunraven“. Отъ това положение той взема подъ огънь примката и следъ като изстрелва около 10 снаряда изчезва отново подъ водата. Въ това последното състояние, той прави обходъ около примката. Въ 4 ч. и 55 мин. Saltzwedel наблюдава презъ морегледа горящия параходъ, но напразно се мжи да открие върху него нѣкакъвъ признакъ на животъ. И тъкмо въ тоя моментъ той дочува шумъ на движещо се торпедо, което за щастие, минава близо до морегледа безъ да го засегне. Понеже Saltzwedel не разпологалъ повече съ торпедата, той решилъ да се доближи до бавно затъващия английски параходъ и да дочака края на играта близо до него. Въ тсва време, (6 ч. и 10 мин.), на полесражението пристигатъ 2 английски изтрѣбителъ и една американска яхта, която взема на своя бордъ обслугата на горящата примка и започва да гаси пожара. Едва къмъ 9 ч. вечерта единъ отъ изтрѣбителитѣ взема на влѣкало „Dunraven“ и започва да го влачи. Следъ около едночасово влачене, обаче, той го изоставя. Настѣпването на пълненъ мракъ лишило германския командиръ отъ възможността да прави по-нататъшни наблюдения и той спира тукъ описанието на двубоя.

Командира на примката „Dunraven“ до 8. VIII. 1917 г. билъ унищожилъ 4 подводника. Въ този день за нещастие, той намира своя майсторъ. Днесъ командира на германския подводникъ „У. Ц. 71“ лейт. Saltzwedel е покойникъ, а командира на примката „Dunraven“—Gordon Campbell е действащъ офицеръ (контра-адмиралъ) въ английския флотъ, кждето се смѣта като родоначалникъ на воюването съ кораби примки за подводниците.

МОРСКИ ВЕСТИ

ВОЕННИТЪ ФЛОТИ НА БАЛКАНСКИТЪ ДЪРЖАВИ

ЮГОСЛАВИЯ

1. Организация. Към 1 януари 1939 г. югославянския флотъ включва: 1 кръстосвачъ, 1 изтрѣбителъ, 8 торпедоносци, 4 подводници, 6 минозаградители, 6 миночистачи, 10 торпедни катери, 4 рѣчни монитори, 1 корабъ за снабдяване хвърчилата и много разни други единици. Между най-значителнитѣ единици трѣбва да се подчертаятъ 4 тѣ подводници, две отъ които „Смѣли“ и „Осветникъ“ сж построени въ корабостроителницитѣ на Лоара-Нантъ (1928/29 г.), 5 минозаградители отъ 1931 г., изтрѣбителя „Дубровникъ“ отъ 1931 г., 8 торпедни катери построени въ 1937/38 г. (мотори Мерцедесъ Бенцъ) и най-важно изтрѣбителя „Београдъ“ — 1210 тона построенъ въ Лоара-Нантъ и току що пуснатъ на вода. При изпитанията този корабъ е развилъ 31 мили скоростъ. Той пристигна въ Сплитъ къмъ края на февруари.

2. Бюджетъ. Бюджета на флота за 1938/39 год. възлиза на 225 милиона динара. Увеличенъ е съ 32 милиона динари въ сравнение съ последната година. Това е около 10% отъ цѣлата морска отбрана.

3. Нови постройки. Знае се, че два изтрѣбителя — „Загребъ“ и „Любляна“ сж построени въ корабостроителницитѣ въ Сплитъ. „Загребъ“ е спуснатъ на вода на 30 мартъ 1938 г., „Любляна“ на 28 юни. Заложенъ е сжщо въ Сплитъ единъ изтрѣбителъ отъ 1,750 т. презъ октомври — миналата година. Машинитѣ и котлитѣ ще бждатъ доставени отъ Яроу. Предвижда се да бжде съ скоростъ 38 мили. И най-после споредъ морския указателъ, Югославия е поржчала въ чужбина:

2 подводника отъ 280 тона (1 картечница и 4 торпедни трѣби); 4 торпедни катери типъ „Велсбитъ“ но съ 1 четворна картечница за противохвърчилна отбрана, вмѣсто съ 2 прости такива; 1 петроленъ корабъ отъ 3,400 тона.

РУМЪНИЯ

Организация. — Състава на румънския флотъ къмъ началото на 1939 год. е: 4 изтрѣбители, 3 торпедоносци, 1 подводникъ, 4 канонерки, 7 рѣчни монитори, 3 патрулни кораби, 7 торпедни катери, нѣколко разни кораби, между които фигуриратъ кралската яхта „Лучеафарулъ“ (старата Нахлинъ) е зна-

чително подобрена и единъ корабъ-майка за подводници. Трѣбва да се отбележи, че изтрѣбителитѣ „Режеле Фердинандъ“ и „Режина Мария“ сж претърпѣли презъ м. юли 1938 г. значителни преустройства и подобрени въ Малта. Изучаватъ се подробно плановѣтъ за постройка на два подводника типъ „Делфинулъ“. Румънския флотъ разполага и съ учебния вѣтроходъ „Мирчеа“. Той е тримачтовъ, съ водоизмѣстване 1630 т. и спомагателенъ моторъ М. А. N. отъ 900 к. с. Сулуета на „Мирчеа“ напомня този на германския учебенъ корабъ „Хорстъ Веселъ“. И безъ това тѣзи кораби сж построени въ една и сжща корабостроителница „Бламъ и Фосъ“ въ Хамбургъ.

Екипажа на румънския учебенъ корабъ се състои отъ 223 души, отъ които 140 ученици отъ морското училище.

Румънския флотъ разполага съ около 250 офицери и 3,000 моряци.

Бюджетъ. — Бюджета на румънския флотъ за времето отъ 1 априлъ 1938 год. до 1 мартъ 1939 г. е билъ 1,109 милиона леи. Увеличенъ е отъ предшестващия съ 181 милионъ леи.

Бази. — Предоставена е сумата отъ 3,5 милиона лей за създаване нова морска база въ Ташаулъ.

ГЪРЦИЯ

Организация. Къмъ 1.1. 1939. г. военния флотъ на Гърция се състои: 1 броненосецъ, 1 кръстосвачъ, 8 изтрѣбители, 11 торпедоносци, 6 подводници, 4 малки минозаградители, 2 малки миночистачи, 2 торпедни катери и нѣколко други разни кораби.

Нови постройки. Изтрѣбители „Василевсъ Георгиосъ“ и „Василиса Олга“ сж втората доставка отъ дванадесеттѣ изтрѣбители, предвидени по закона отъ 15 септември 1934 г. Тѣ сж въ постройка и влизатъ въ строя къмъ края на настоящата година. Цѣлата серия е предвидена да влѣзе въ строя до 1.1.1942 г. Два отъ тѣзи изтрѣбители ще бждатъ построени въ новата грѣцка корабостроителница въ Скараманга. Другитѣ, по всѣка вѣроятностъ, ще бждатъ изработени въ Англия. Проектира се сжщо постройката на 2 подводника. Тѣ сж споредъ програмата отъ 1937 година.

Излѣзли отъ строя. Следнитѣ кораби сж зачертани отъ списъцитѣ

на флота къмъ края на миналата година; патрулеритѣ „Киса“ и „Кяхле“, хидрографическия корабъ „Наутилось“, кораба болница „Амфитри“ и корабитѣ цистерни „Прометеусъ“ и „Аврора“.

Плазания. — Учебния вѣтроходъ „Аресъ“ (построенъ въ корабостроителницитѣ Сена) е завършилъ едно дълго плаване въ Атлантическия океанъ. На борда му се намира 115 юнкера и кадети отъ морското училище. На връщане той е посетилъ Алжиръ, Неаполъ и Малта и се завърналъ въ Пирея. Една грѣцка морска ескадра е престояла въ Малта отъ 2—6 септември 1938 г. Тя се състояла отъ броненосеца „Аверовъ“, 4 нови изтрѣбители „Кондуриотисъ“, „Хидра“, „Псара“ и „Спецай“. Печата не пропусна да отбележи тази визита, както и визита на една турска ескадра, направена въ Ла-Валета, само 10 месеца по рано, и да подчертае сърдечността въ отношенията на Англия съ Балканската антанта.

Бойни маневри. — Въ течение на октомври м. год. грѣцкия флотъ е направилъ голѣми маневри въ присъствието на Георгъ II. Взели сж участие всички морски, подводни и въздушни сили. Ученията сж завършили съ единъ голѣмъ десантъ въ областта Наваринъ, което пѣкъ е позволило да се изпита ефикасността на брѣговата отбрана.

Въздушни. — Пресата отбележа, че грѣцкото военно въздухоплаване е одобрило германския хидропланъ „Дорниеръ“ като типъ за въоръжение на своитѣ въздушни сили съ бомбардировачи и изтрѣбители. Той ще бжде снабденъ съ мотори „Испано Суица“.

ТУРЦИЯ

Морската мощъ на Турция. Въ продължение на дълги години, Турция не използва поуки отъ Свѣтовната война въ областта на морскитѣ въпроси и морското въздухоплаване. Тя излѣзе успѣшно отъ голѣмото свое изпитание при Дарданелитѣ. Безъ съмнение, тя смѣташе, че въ случай на единъ новъ конфликтъ, само мощната армия и модернитѣ съоръжения за брѣгова отбрана ще ѝ бждатъ достатъчни за да отбие всѣко нападение отъ къмъ море. Така че, до преди нѣколко години турския флотъ не се развиваше никакъ. Новитѣ единици,

които идваха да засилят турския флотъ, произлизаха отъ Германия и Италия предимно. Началния моментъ отъ когото започна морското превъоръжаване на Турция датира отъ тогава, отъ когото въ 1935 год. тя прекъсна тѣснитѣ си връзки съ С. С. С. Р. и се приближи къмъ Великобритания. Въ 1936 год. тя сполучи въ конференцията Монтьрьо и започна въоръжаването на Дарданелитѣ. Първиятъ голѣмъ планъ за морски постройки се очертава къмъ 1937 год. Той ще се осъществи на части. Германия достави четири подводника — 2 построени въ Килъ и 2 въ Златния-рогъ (корабостроителницата е клонъ на Крупъ). Въ Турция Крупъ построи също и единъ миненъ заградителъ.

Но действителното превъоръжаване на Турция започва като последствие отъ контракта ѝ съ Англия презъ 1938 год. Тогава бѣха гласувани 16 милиона турски лири, отъ които 6 изпратени въ Лондонъ за постройки на кораби, а другитѣ за засилване брѣговата отбрана. Английскитѣ корабостроителници получиха поръчка за по-голѣмата частъ военни кораби. По този случай, една турска морска мисия отива въ Лондонъ презъ юли 1938 год. за да уреди

употрѣбата за новитѣ кредити, предоставени на флота. Споредъ едно официално съобщение на Турция публикувано презъ ноември м. г. поръжчани сж въ Англия 3 изтрѣбители и 4 подводници. Пресата пакъ съобщи, че къмъ това число трѣбва да се добави още 2 кръстосвача, 6 изтрѣбители и 8 подводника. Кръстосвачитѣ ще бждатъ 2 английски коренно ремонтирани. Всѣки случай тази информация не бѣше проверена.

Въ резюме, следъ реализиране на тази програма, турския флотъ ще разполага съ 2 кръстосвача, 9 изтрѣбители, 12 подводника, къмъ които трѣбва да се прибавятъ 4-тѣ подводника типъ „Германия“ построени 2 въ Златния рогъ и 2 въ Германия.

Значи всичко тя ще разполага съ: 1 линейенъ кръстосвачъ — (Явузъ), 1 старъ броненосецъ (Тургутъ Рейсъ безъ бойна стойностъ), 2 кръстосвачи (поправени английски), 13 изтрѣбители, 17 подводници и известно число други кораби.

Освенъ засилването на флота, както казахме по-горе, предвижда се и едно голѣмо развитие и на брѣговата отбрана. Фортоветѣ на Дарданелитѣ ще бждатъ модернизиранни. Ще бжде прокаранъ желѣзенъ пѣтъ, свързващъ Чанакъ-кале съ

Баликеширъ и оттамъ съ желѣзницата Измиръ — Пандерма. Но най-голѣмото предприятие остава организацията на водохвърчилната база въ Измиръ (старата Смирна). Измиръ ще служи и за маневрена база на турския флотъ въ случай на блокиране на Дарданелитѣ първата земна крепостъ на Турция. Островитѣ въ Егейско море Имбросъ и Тенедосъ ще бждатъ укрепени също. Тази новина стресна за моментъ Гърция, притежателка на съседнитѣ острови Хиосъ и Митилинъ. Изглежда, че намѣсата на Великобритания въ този случай възвѣрна добритѣ отношения и запази антанта. Турция и Гърция сж стари противници, обаче досегашнитѣ имъ добросъседски отношения се подчертаватъ съ голѣмата визита, която една турска ескадра направи въ Фалеро и Солунъ.

Нѣколко думи по отношение на авиацията. Отъ нѣколко години, последната се състои отъ около 100 бомбардировачни хвърчила. Авиацията изглежда че се развива паралелно съ увеличението на флота. Предприета е постройката на хвърчилостроителницата въ Карабуе, близо до Анкара. З. Т.

ПРАЗДНИКЪТЪ НА ХРАБРОСТЪТА ВЪ СОЗОПОЛЪ

Наближава денътъ на Победоносецътъ свети Георги, когато става всѣкигодишното чествуване на храбростта.

Властниятъ зовъ на родолюбивия дългъ, който прокънтява въ земята на хубавото ни Отечество, вихрено долита въ китното българско Черноморие — и зазвучава въ сърдцата на созополци.

Тѣ сж на постъ. Ще изразятъ благоговейна почитъ къмъ храбростта — великата добродетель и всепобедната мощъ, която съпътствува презъ вѣковетѣ бойцитѣ на България, за да осветятъ и затвърдятъ границитѣ на една просторна страна между Бѣло море и рѣка Дунавъ и между Черно и Адриатическо морета...

Училищнитѣ сгради въ града се превръщатъ на храмове, дето зазвучава проповѣдта за величието на българския воинъ. Чрезъ избрани четива душитѣ на най-младитѣ българчета се приобщаватъ къмъ величието на подвига — бурливъ и красивъ — изнесенъ на юнашки плещи отъ бащи и дѣди въ далечни и близки времена.

Широко се отварятъ вратитѣ на казармата — дето словото и мечъ презъ дни на миръ и война сж въ неспирна служба на Царъ и Родина

— за да приематъ нашумѣлитѣ реции на учащата се младежъ.

А въ Созополъ тя е щастлива да прекрачи прага на Морското на Негово Величество училище, дето има възможностъ да види огнището на морско-техническа и военно-морска България. Развеждани изъ работилници, кабинети, музейни сбирки, машинни хранилища и др., съ свѣтещи погледи и младенческо въодушевление ученицитѣ слушатъ давайтѣ имъ обяснения. Особено ги привличатъ морскитѣ бойни срѣдства — мини, торпеди — и облъклата и уредитѣ за противохимична отбрана... Приобщаватъ се къмъ една непознатата срѣда, която скоро имъ става близка. Почудата отъ виденото мигомъ преминава въ радостна гордостъ, че е българско, наше — дѣло на наши братя и бащи, които носятъ синьото облъкло на всички моряци по свѣта и иматъ смѣлитѣ сърца на великитѣ наши дѣди — и въ торженото българско „ура“ съ непринудена волностъ ечи въ звуцитѣ на детскитѣ пискливи гласове...

На 5. май, преди пладне, новоназначениятъ началникъ на Морско Н. В. у-ще кап. лейт. Г. Пецовъ изнася блестяща по стилъ и замисълъ беседа предъ всички чинове отъ гарни-

зона за „Храбростта на българския народъ“.

Говорителътъ посочва сжщината на храбростта като проява на душата и тѣлото, проследява нейното дѣлово проявление въ историята ѝ и доказва, че храбростта като вродено, а не изкуствено присадено качество, е нераздѣлна сжщностъ на българина, и че тя е предпоставка за неговия всепобеденъ духъ.

Началникътъ на Морска Учебна Н. В. Часть кап. II р. Т. Цицелковъ, взимейки поводъ отъ беседата, казва заключителни думи и подчъртава, че „Крилата на този духъ прелитатъ надъ опасноститѣ: тѣ сж по мощни отъ самата смъртъ. Затова, всѣкога вѣнецътъ на победата е заслужения даръ на българския боецъ“...

Привечерь. Необичайно раздвижване оживява улицитѣ на малкия градъ.

Всички се запжтватъ къмъ голѣмата стѣга, кждето ще се извърши тържествена „заря съ церемонии“ и при отличенъ редъ заематъ опредѣленитѣ мѣста.

Предъ Вратника — паметникъ на загиналитѣ бойци е построенъ гналой, богато окиченъ съ зеленина, която увѣнчава образитѣ на Членовѣтъ отъ царското семейство.

Енорийският свещеник отец Лазарь съ забележително вдъхновение отслужва панихида за упокоение душитѣ на падналитѣ по браннитѣ полета, следъ което подъ скръбно тържествения напѣвъ на „Покойници“ се пристѣпва къмъ „провѣрка“. Провѣрка на българското воинство, въ чиито славни всепобедни редици е и малобройното, но храбро наше морско воинство...

Извиква се име на боецъ... Той е падналъ убитъ въ бранъ за Родината...

Извикватъ се имена на други загинали бойци... тѣ сж хиляди, тѣ сж безчетъ... кръвта на огнеструйнитѣ имъ сърдца е напоила българската земя, юнашкитѣ имъ тѣла почиватъ въ нейнитѣ майчински пазви, кжде вѣчността простира ржце надъ безкрѣстнитѣ имъ гробове. И тѣзи гробове сж показалци за границитѣ на България, и тѣхнитѣ подвизи сж ос новнитѣ камъни на отечествената сграда, която ненарушима отъ ничия сила крепне презъ вѣковетѣ и дава подслонъ на българскитѣ поколѣния.

Не сж тукъ тѣлата имъ, защото сж тленни. Но тѣхнитѣ духове преминаха презъ смъртѣта и заживѣха вѣчния животъ на безсмъртието.

Затова, въ този върховенъ мигъ, привикани отъ нашитѣ молитви, отъ нашата братска любовъ, отъ силата на сжщото българско чувство, което е научило нашитѣ святи воини — покойници какъ се живѣе, работи и мре за България, тѣхнитѣ духове, като пратеници на българския Богъ, идватъ при насъ, за да ни спомнятъ за своята смъртъ и победа въ всичкитѣ земи на Балканския полуостровъ, въ бурното Черно море и топлото Бѣло море.

Българи, на колѣне!

Въ свято мълчание смислете надъ дѣлото на нашитѣ скжпи воини — покойници и смилено промълвете: Вѣчна да бжде паметѣта имъ!...

Въ пълния вечеренъ мракъ и тишина сърдечнитѣ трепети на внушителното множество изливатъ великата любовъ и признателностъ къмъ падналитѣ за величието на Родината а грохотътъ на морскитѣ вълни, които миятъ отечественитѣ брѣгове ехти като боеенъ зовъ къмъ моряцитѣ на България...

Както всѣкога въ подобни случаи, началникътъ на гарнизона кап. II р. Т. Цицелковъ произнася силно почувствена речъ, чийто слова се забиватъ като огнени стрели въ съзнанието за да закрепятъ като възгледъ, чакащъ своето осжществяване.

— Припомнете си вихрения походъ на всичкитѣ българи, които сж начертали съ кръвта си границитѣ на България и сж ни оставили свещенния заветъ: Българи, пазете си земитѣ! — Този заветъ е осжществимъ

само чрезъ великата добродетель на народа ни — храбростѣта...

И сега, когато спомняме славнитѣ подвизи на бесмъртнитѣ български герои, нека самоувѣрено и твърдо да изразимъ нашата готовност и воля да следваме тѣхния пжтъ, предвождани отъ Царя на всички българи — за негова честъ и за слава на Родината!

Следъ рапорта, извършенъ съ подчертана бойностъ и стегнатостъ, тържественитѣ звуци на „Шуми Марица“ и „Химна на Царя“, изпѣти съ вещина и младежки възторгъ отъ хора на Морско Н. В. у-ще и пригласяни отъ граждани и учещи отекватъ съ звуцитѣ на гръмогласно „ура“. Картечни гърмежи, ракетни свѣтлинни — всичко това идва да подсили създаването настроение, което е поставило въ захласъ и заборава всѣки участникъ.

Следва факелно шествие изъ града, съ което привѣршва зарята.

Ето и самия Гергьовденъ, празникътъ на храбростѣта, деньтъ на българскитѣ победи.

Частитѣ на гарнизона съ добра стѣпка, начело съ бойното знаме на Морско Н. В. у-ще, подъ призивнитѣ звуци на тржби и победния тжтенъ на барабани преминаватъ по улицитѣ на града... Неспиренъ изразъ на възхвала и гордостъ. Стари хора, преселници отъ Тракия, съ насълзени очи свалятъ шапки, препрѣчатъ пжтя на знаменосеца — да се докоснатъ и цѣлунатъ знамето.

Незабравима картина!.

Следвагъ всички стопански и родолюбиви сдружения, учащитѣ и гражданството...

Недалечъ отъ аналоя, дето енор. свещеникъ отслужва молебенъ за здравето и дългоденствието на всички българи, сж заели почетно мѣсто кавалеритѣ на ордена за храбростъ, между които и една отъ малкото жени орденоноски Д-ръ Слава Минкова.

Тѣзи малцина избраници, дали доказателство за храбростъ, а сега носители на вѣществения знакъ на храбростѣта, сж прицелна точка на мнозинството, което съ напрегнато внимание следи всѣко тѣхно движение.

Началникътъ на гарнизона прави прегледъ. Поздравлява кавалеритѣ на ордена за храбростъ, войсковитѣ части, сдруженията, учащитѣ и произнася своята речъ, посветена на храбростѣта и на храбритѣ...

— Храбростѣта презира всички опасности. Тя ни кара спокойно да посрещнемъ явната смъртъ, съ съзнанието за жертвата, която е необходима за победата, славата, безсмъртието...

„Нека днесъ, празнувайки деня на българската храбростъ, високо да напомнимъ на близки и да-

лечни народи, на цѣлия свѣтъ, че нашата история е пълна съ доказателства за безпримѣрна храбростъ, която е божественъ даръ на българския народъ...“

И да вдигнемъ гордо чела, и въ стройни редици съ твърди стѣпки следъ гордо развѣтия български трицвѣтъ да следваме пжтя на храбростѣта, който единственъ води къмъ обединена, цѣлокупна и велика утрешна България... За нашия Царъ, за нашата храбра войска, за доблестния български народъ и за велика България... Ура!...

Щомъ населението на единъ малкъ градъ като Созополъ е въ състояние да изтрѣгне отъ гърдитѣ си „ура“ като това, което изпраща заветаната речъ, какво по-блѣстящо доказателство за високъ духъ родолюбски чувства трѣбва да се търси при какъвъ да е случай у насъ?

Следва подходящо похвално слово, отправено къмъ кавалеритѣ на ордена за храбростъ — „най-храбритѣ между храбритѣ българи“, изпратено съ нѣколкоминутно „ура“, и раздаване ордени и медали за участие въ войнитѣ.

Произвежда се парадъ на частитѣ отъ гарнизона, командванъ отъ кап. лейтенантъ Цаневъ и приеманъ отъ кап. II р. Т. Цицелковъ.

Церемоналниятъ маршъ е отличенъ — той е отражение на всичкия устремъ, на всичката готовностъ за следване завета на дѣдитѣ ни, на всичкитѣ надежди, които изплитатъ желѣзни мисли, гранитна воля и огнено чувство у всѣки българинъ, обичащъ и служещъ на България — и този маршъ е вѣнецътъ на Георгьовденския празникъ въ Созополъ.

Всѣкога Морското на Н. В. училище е било на висота въ своята строева бойна подготовка, която проличава въ неговитѣ походни редици — но сега възпитаницитѣ сякашъ надминаватъ себе си.

Хвала!...

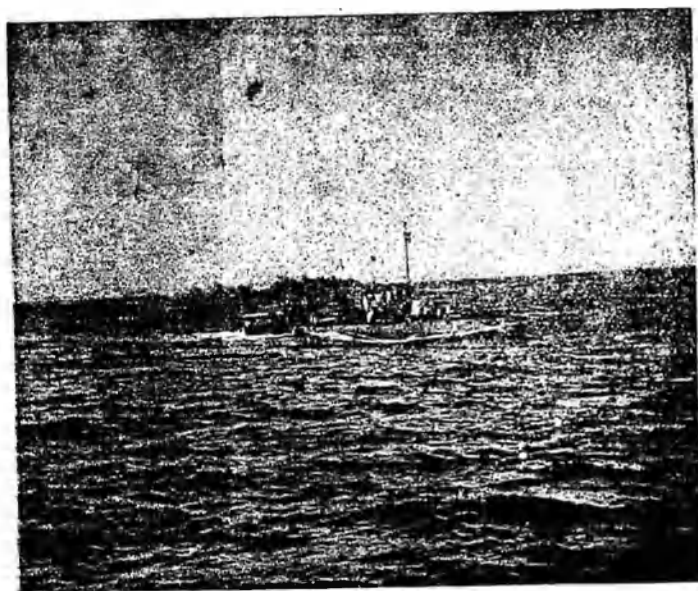
Кавалеритѣ на ордена за храбростъ сж чествувани съ другарска трапеза въ Военното офицерско събрание, кждето отецъ Лазарь ги сочи като внушителни образи, въ които трепти красотата и святостѣта на подвига, извършенъ съгласно повелитѣ на свободата и независимостѣта на България, благословенъ отъ Бога...

Така, сърдцето на малкия Созополъ, вѣренъ и мошенъ стражъ на черноморския ни брѣгъ, туптѣ, съгрѣно отъ любовѣта и призовано отъ дълга къмъ Отечеството — така това сърдце слѣ своитѣ трепети съ голѣмото сърдце на България и на празника на храбростѣта, както всѣкога и при всички случаи...

Крумъ Кънчевъ

Утро край Варна

Наша военни кораби въ строй „засечна“